

Využití potenciálu globalizace

Informační podklad k diskusnímu dokumentu
o využití potenciálu globalizace

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 3
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 6
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 7

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:

ŘADA: DOKUMENTY EU

Název: Využití potenciálu globalizace

Typ řady: interní

Zpracovala: Šimková, D.

První vydání řady: říjen 2004

Číslo: Podklad k dokumentu č. 9075/17

Frekvence vydání řady: nepravidelná

Datum: květen 2017

Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ

Klíčová slova:

Jazyk: CZ

Globalizace; bílá kniha o budoucnosti EU; mezinárodní pravidla

Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

DISKUSNÍ DOKUMENT

Diskusní dokument o využití potenciálu globalizace KOM(2017) 240 v konečném znění, kód Rady 9075/17

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
12. 5. 2017
- **Datum projednání ve VEZ:**
1. 6. 2017 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Předběžné stanovisko vlády není k dispozici vzhledem k termínu projednávání před uplynutím lhůty pro jeho zpracování a bude nahrazeno prezentací odpovědného člena vlády/náměstka přímo na jednání výboru.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.
- **Odůvodnění a předmět:**
Dokument o využití potenciálu globalizace navazuje na bílou knihu o budoucnosti Evropy zveřejněnou Komisí dne 1. března 2017¹. V návaznosti na tuto bílou knihu Komise postupně zveřejňuje diskusní dokumenty, které se vztahují ke klíčovým tématům, na jejichž základě by mohly být definovány další kroky v budoucnosti EU. Dokument o využití potenciálu globalizace je druhým dokumentem této řady.

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout nestrannou a faktickou analýzu globalizace z pohledu Evropy a Evropanů. Dokument shrnuje dosavadní vývoj a dopady globalizace. Posuzuje její kladné a záporné stránky za účelem zahájení debaty o tom, jak by měly členské státy EU ke globalizaci přistupovat, předvídat její vývoj a jak by globalizace mohla přispět ke zlepšení životů Evropanů.
- **Obsah a dopad:**
Dokument uvádí, že především mladší generace Evropanů vnímá globalizaci pozitivně. Pro jiné je však globalizace znepokojující a vzbuzuje u nich obavy, že vyvolá sociální nespravedlnost, horší

¹ Bílá kniha o budoucnosti Evropy - Úvahy a scénáře pro EU27 v roce 2025, COM (2017) 2025, ze dne 1. března 2017, dostupná na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/bila_kniha_o_budoucnosti_evropy_cs.pdf

životní prostředí, ztrátu pracovních míst, nedostatek ochrany soukromí, rozpad tradic a identity apod.

Dokument vyzývá k zamyšlení se nad tím, jak by bylo možné globalizaci formovat ve prospěch EU a jejích občanů.

Shrnutí dosavadního vývoje a dopadů globalizace

Globalizace spočívá mimo jiné v tom, že se na výrobě jednoho produktu často podílí podniky se sídlem v několika zemích světa. Globalizace však již nespočívá pouze v obchodních a kapitálových tocích, ale více spočívá i v technologickém vývoji a ve výměně znalostí nebo datových toků. Do konce roku 2020 vzroste datová ekonomika na 739 miliard EUR a 4 % celkového HDP EU, tedy na více než dvojnásobek současné hodnoty.

Také při řešení problémů nadnárodního charakteru hraje globalizace důležitou roli. Zde se může jednat např. o migrační toky, teroristické hrozby, finanční krize, pandemie či změny klimatu.

Je zde mnoho pozitivních aspektů globalizace. Lidé mohou cestovat, pracovat, studovat a žít v různých zemích světa. Evropský vývoz roste a v roce 2016 dosáhl objemu 1,746 bilionu EUR, přičemž každá miliarda EUR podpoří 14.000 pracovních míst. Přitom více než 80 % vývozců z EU tvoří malé a střední podniky. Evropské ekonomice pomáhají i vstupy dovážené ze zahraničí. Konkrétně 80 % dovozu do EU tvoří suroviny, kapitálové statky a komponenty potřebné pro fungování evropské ekonomiky. Dovoz přináší i větší výběr a nižší ceny pro spotřebitele, což vede ke zlepšení jejich kupní síly a životní úrovně. V důsledku otevřenosti světového obchodu se zvyšuje hospodářský růst a podíl EU na celosvětovém vývozu zboží přesahuje 15 %. Miliony lidí vymanila globalizace z chudoby a sehrála důležitou roli i v upevňování stability, demokracie a míru

Nelze však opomenout ani negativní aspekty globalizace. Některé země světa mohou pro EU představovat nežádoucí konkurenci v důsledku jejich nižších životních, sociálních, ekologických, daňových a jiných standardů. Některé evropské podniky byly v důsledku globalizace donuceny ukončit svou činnost. Globalizace v některých případech také vedla ke zrušení pracovních míst, k tlaku na snižování mezd a ke zhoršování pracovních podmínek. Další nevýhodou globalizace jsou nekalé obchodní praktiky, kterých se dopouštějí některé zahraniční společnosti a vlády (např. dumpingový dovoz). Ze strany nadnárodních korporací také často dochází k nežádoucí daňové optimalizaci, pomocí níž své zisky odvádějí do zemí s nízkou úrovní zdanění. Problémy může způsobovat i uzavřenost některých ekonomik, které však hojně exportují do evropských zemí. Vlivem globalizace došlo i ke snížení počtu méně kvalifikovaných pracovních míst. Výzvou jsou také rostoucí migrační vlny.

Je nezbytné podniknout kroky směřující k tomu, aby globalizace nezpůsobovala nerovnost a polarizaci společnosti. V nadcházejících letech se ve světě výrazně změní rozložení populace, kdy v roce 2025 bude z 8 miliard lidí na planetě 61 % žít v Asii, převážně v Číně a Indii. EU bude mít na světové populaci podíl pouhých 5,5 %.

Z dokumentu vyplývá, že máme-li co nejlépe využít potenciál globalizace, je třeba globálnější řízení a globální pravidla. Státy by měly usilovat o přijímání společných řešení. Z tohoto hlediska mají klíčový význam multilaterální instituce a pravidla, které jsou klíčové pro řešení témat jako je např. globální ekonomika, změna klimatu a vyhýbání se daňovým povinnostem.

Reakce EU na mezinárodní scéně: mezinárodní spolupráce na formování globalizace, ekonomická diplomacie a nástroje k zajištění rovných podmínek

Dokument uvádí, že EU již nyní hraje důležitou roli ve vytváření spravedlivějšího globálního uspořádání. Sama EU je v dokumentu označena za příklad úspěšného řízení integrace, díky níž můžeme bojovat za multilateralismus a světové uspořádání založené na pravidlech. V dokumentu je zdůrazněna potřeba jednoty EU a společného hlasu.

Globální soubor pravidel však bude ještě nutné dotvořit. Některé oblasti, např. digitální ekonomika, jsou v současnosti na celosvětové úrovni téměř neregulované. Jiné oblasti, např. boj proti daňovým podvodům nebo korupci, těžba přírodních zdrojů, nezákonné finanční toky, škodlivé vládní dotace a sociální dumping, jsou regulovány pravidly, jež dostatečně neřeší škodlivé či neférové jednání.

Dokument uvádí, že je nutné udržet a rozvíjet světové uspořádání založené na pravidlech. Měla by převažovat mnohostranná spolupráce s globálními partnery. Multilaterální instituce by měly být reformovány a jejich postavení by mělo být upevněno za účelem jejich spravedlivějšího a efektivnějšího fungování. Do mezinárodní spolupráce by měly být zapojeny i nestátní subjekty, jako jsou mezinárodní instituce a neziskové organizace.

Jako společný referenční bod pro stanovení priorit budoucí činnosti slouží Agenda pro udržitelný rozvoj 2030. V červnu 2017 přijme EU nový Evropský konsensus o rozvoji, jímž svoji rozvojovou politiku sjednotí s agendou 2030. Udržitelný růst a tvorbu pracovních míst v rozvojových zemích má podpořit plán vnějších investic EU. Má zmírnit migrační tlaky a vytvářet investiční příležitosti pro evropské podniky. EU by měla mít integrovanou, proaktivní a lépe koordinovanou ekonomickou diplomacii. Měla by pracovat také na vyvážené a progresivní obchodní a investiční agendě postavené na pravidlech, která otevírá trhy a zdůrazňuje globální správu a řízení v důležitých oblastech. Nové obchodní příležitosti, zejména v oblasti čistých technologií, přináší zemím EU Pařížská dohoda. Za jeden z hlavních zdrojů růstu a zaměstnanosti je považována evropská kultura.

EU by měla vymáhat stávající dohody a pravidla v oblastech, jako jsou např. obchod, pracovní normy, změna klimatu a ochrana životního prostředí. Důležité je i vymáhání vlastních pravidel EU, aby jejich porušení bylo řádně sankcionováno. V zájmu usnadnění a zrychlení legálního obchodu v EU by se mělo více investovat do systému řízení rizik v oblasti cel. Komise také navrhla zřídit tzv. mnohostranný tribunál pro investice, jímž by vznikl spravedlivý a transparentní mechanismus pro řešení investičních sporů. Je třeba zajistit účinné nástroje na ochranu obchodu, jež by byly rychlé, odolné a účinné v boji proti dumpingovým praktikám. Důležité je zabývat se i vzájemností v oblasti přístupu na trh veřejných zakázek, kdy trh EU je velmi otevřený, ale subjektům z EU často není zajištěn rovnocenný přístup na jiné trhy. Klíčová je i otevřenost vůči zahraničním investicím, kdy je třeba i vhodně reagovat na situace, v nichž subjekty z EU nemají ve třetích zemích stejná práva, jaká jsou zahraničním subjektům zaručena v EU. Je zdůrazněna i potřeba aktivity EU v oblasti globální spravedlnosti a transparentnosti v oblasti daní.

Reakce EU na domácí scéně: vybudovat si větší odolnost díky lepšímu sdílení výhod a podporování dlouhodobé konkurenceschopnosti

Dokument zdůrazňuje potřebu vytvoření silné sociální a vzdělávací politiky, která by zajistila odolnost a spravedlivé rozdělení bohatství. Komise dne 27. dubna 2017 vydala diskuzní dokument o sociálním rozměru Evropy² a Doporučení k evropskému pilíři sociálních práv³.

Rovný přístup ke vzdělání a odborné přípravě je v dokumentu označen za účinný způsob přerozdělování bohatství ve společnosti. Za základ je považována vysoká úroveň základního vzdělání a přístup k odborné přípravě pro všechny věkové skupiny obyvatelstva.

Dokument dále zdůrazňuje potřebu přístupu na pracovní trh pro všechny, čehož by mělo být docíleno moderní a efektivní politikou trhu práce.

Dokument navrhuje, aby EU a její členské státy koordinovaly své sociální politiky a sdílely mezi sebou osvědčené praxe/postupy. EU by přitom mohla poskytovat podporu vnitrostátním a místním iniciativám v oblasti vzdělávání. Podpora zásadních investic do infrastruktury, inovací či rozvoje lidského kapitálu a zaměstnanosti by mohla být poskytována i ze strukturálních a investičních fondů EU. Od roku 2007 existuje Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci, jehož cílem je pomáhat osobám, které přišly o zaměstnání, najít nové pracovní uplatnění nebo zahájit vlastní podnikatelskou činnost.

Dokument zároveň uvádí, že je třeba pracovat i na tom, aby se z EU stala prosperující a konkurenceschopná ekonomika, neboť jen taková ekonomika může financovat účinnou politiku přerozdělování. V této souvislosti je nezbytná moderní ekonomika, jejíž součástí bude digitalizace, technologické a sociální inovace, dekarbonizace a oběhové hospodářství. Podle dokumentu je tedy třeba investovat do odvětví s budoucností a zaměřit se na nové výrobní technologie a související datové průmyslové služby. Jako základní prvky pro rozvoj moderní ekonomiky jsou v dokumentu zdůrazněny potřeba rozvoje inovací, investic, odvětvových politik, regulace a daňového systému.

Závěr

Ze závěru dokumentu vyplývá, že globalizace může být pro EU přínosem, bude-li správně využita. EU má potenciál globalizaci sama formovat, neboť je největším světovým obchodníkem, investorem a také poskytovatelem rozvojové pomoci. Orgány EU nemohou samy dosáhnout potenciálu globalizace, musí jít o společnou snahu EU a jejích členských států.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Jedná se nelegislativní dokument, který bude podkladem pro další diskuzi. Dokument byl dne 11. května 2017 předložen výborům Evropského parlamentu. Příslušným výborem je výbor pro mezinárodní obchod (INTA) Evropského parlamentu. O stanovisko byly požádány také další výbory Evropského parlamentu (AFET, DEVE, BUDG, ECON, EMPL, ENVI, ITRE, TRAN, REGI, AGRI, CULT, JURI, LIBE).

² Diskuzní dokument o sociálním rozměru Evropy, ze dne 26. dubna 2017, COM(2017) 206, dostupný na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_cs.pdf

³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Vytvoření evropského pilíře sociálních práv, ze dne 26. dubna 2017, COM(2017) 250 final, dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017DC0250>

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 1. 6. 2017 a usnesením č. 399 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** Diskusní dokument o využití potenciálu globalizace, KOM(2017) 240 v konečném znění, kód Rady 9075/17;
2. **bere na vědomí** snahu Komise zabývat se otázkami globalizace a formovat ji ve prospěch EU a jejích občanů;
3. **má však za to**, že realizace sociální politiky by měla zůstat především v pravomoci členských států;
4. **vítá** úsilí Komise o modernizaci ekonomiky, včetně podpory investic do infrastruktury, inovací a zaměstnanosti, které by byly poskytovány i ze strukturálních a investičních fondů EU;
5. **pověřuje** předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedovi Evropské komise.